

PROGRAM KONFERENCJI

9:30 – rejestracja uczestników

10:00 – uroczyste otwarcie konferencji

- **dr Weronika Kobylńska** – prezeska Fundacji Archeologia Fotografii
- **dr Dorota Piramidowicz** – zastępczyni dyrektora Instytutu Sztuki PAN
- **Olga Michalska** – kierowniczka Wydziału ds. Rozwiązań Cyfrowych dla Edukacji i Kultury w Departamencie Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Pierwszy panel obrad – sala A

- 10:45-11:15 – **Kolory buntu** – **Rozmowa z Chrisem Niedenthalem, prowadzenie: Iga Niewiadomska** (Instytut Sztuki PAN)

W rozmowie o ewolucji użycia koloru w fotoreportażach Chrisa Niedenthala – od wczesnych czarno-białych prac ku kolorowym okładkom Newsweeka czy Time. Opowiemy o tajnikach reporterskiej pracy, wyzwaniach w pracy z negatywami kolorowymi i slajdami. Wrócimy również do lat 70.–80., kiedy to drukarnie borykały się z technicznymi ograniczeniami reprografii barwnej. Spróbujemy odpowiedzieć na pytanie czy kolor jako narzędzie narracyjne, wzmacnia wg Chrisa Niedenthala emocjonalny kontrast codzienności i krytykę wizualną komunizmu?

Chris Niedenthal – urodzony i wychowany w Londynie polski fotograf, absolwent London College of Printing, specjalizujący się w fotoreportażu. Do Polski przyjechał w latach 70. i od tego czasu dokumentuje życie społeczne i polityczne w kraju. W latach 70. i 80. pracował jako korespondent zagraniczny dla takich tytułów jak „Newsweek”, „Time” czy „Der Spiegel”. Jego zdjęcia przedstawiające życie w krajach bloku wschodniego publikowane były m.in. w „Sternie”, „Geo” i „Paris Match”. Fotografował m.in. pierwszą pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski w 1979 roku, strajk w Stoczni Gdańskiej w 1980 roku, dokumentowany z ukrycia okres stanu wojennego oraz upadek muru berlińskiego. W 1986 roku otrzymał nagrodę

World Press Photo za zdjęcie portretowe węgierskiego przywódcy Jánosa Kádára. Jest członkiem rzeczywistym Związku Polskich Artystów Fotografików (ZPAF). W ostatnich latach kontynuuje działalność dokumentalną, fotografując m.in. protesty społeczne przeciwko zaostreniu ustawy antyaborcyjnej w Polsce oraz codzienne życie osób, które uciekły przed wojną w Ukrainie.

Iga Niewiadomska – Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, wykładowczyni akademicka, historyczka sztuki i dziennikarka. Absolwentka historii fotografii w Sotheby's Institute of Art w Londynie (MA). Publikuje teksty w kwartalniku „Fotografia”. Od 2017 roku prowadzi audycje poświęcone fotografii „Głębia Ostrości” w Polskim Radiu 24, dostępne także w podcastach Programu III Polskiego Radia. Ma na koncie kilkaset rozmów z artystami, krytykami sztuki i kuratorami związanymi ze środowiskiem fotograficznym.

- 11:15-11:45 – Andrzej Daniluk (niezależny ekspert), ***Czy pixel widzi kolor? Cyfrowe przetwarzanie obrazu a jakość odwzorowań cyfrowych***

Święty Graal odwzorowań cyfrowych: jakość... Celem wystąpienia jest krytyczne spojrzenie na pojęcie jakości w fotografii cyfrowej oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy w warunkach nieusuwalnych ograniczeń fizycznych możliwe jest osiągnięcie obiektywnej wierności kolorystycznej. W tym kontekście omówione zostaną strategie producentów sprzętu i oprogramowania zmierzające do kompensowania ograniczeń matryc – w tym tryby deklarowane jako „Real Color”. Czy stanowią one realne zbliżenie do neutralnego odwzorowania, czy raczej kolejny etap interpretacyjnego modelowania obrazu?

Andrzej Daniluk – absolwent Warszawskiej Szkoły Fotografii, Akademii Filmu i Telewizji. Pracował m.in. w tygodniku WPROST jako fotoedytor, fotograf i szef Działu Foto. Współtwórca wystawy głównej Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Od wielu lat specjalizuje się w digitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego. Był ekspertem w dziedzinie obrazowania cyfrowego i digitalizacji m.in. w tak istotnych instytucjach jak Biblioteka Narodowa w Warszawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Narodowe Archiwum Cyfrowe. Prowadzi warsztaty i szkolenia z zakresu digitalizacji, metodologii, kontroli jakości, technik fotografowania i obróbki obrazu cyfrowego.

- 11:45-12:15 – Dorota Marta i Mateusz Woźniak (Muzeum Fotografii w Krakowie), ***Digitalizacja kolorowych obiektów transparentnych – autochromy, diapozytywy i negatywy. Charakterystyka materiałów, metody pracy oraz interpretacja barw***

Prezentacja poświęcona jest problematyce digitalizacji kolorowych materiałów transparentnych – autochromów, diapozytywów i negatywów – z uwzględnieniem ich specyfiki technologicznej oraz wyzwań interpretacyjnych. Punktem wyjścia będzie krótka historyczka fotografii barwnej: od eksperymentów i prób trójbarwnych, przez autochromy i Dufaycolor, aż po rozpowszechnienie slajdów i negatywów kolorowych. Zarysowane zostaną podstawy teorii koloru oraz różnice między metodami addytywnymi i subtraktywnymi.

Digitalizacja to rejestracja światła przechodzącego przez strukturę materiału, a nie „kopiowanie barwy jako takiej”

Druga część koncentruje się na budowie i właściwościach poszczególnych materiałów oraz problemach wynikających z ich struktury, starzenia się i braku jednoznacznych standardów odwzorowania barw. Omówiony zostanie praktyczny workflow pracowni digitalizacyjnej – od organizacji stanowiska, przez zastosowanie wzorników, po możliwości sprzętowe – z naciskiem na świadome decyzje operatora. Szczególna uwaga poświęcona będzie różnicom w podejściu do autochromu, diapozytywu i negatywu oraz roli doświadczenia i percepcji w procesie interpretacji koloru

Dorota Marta – absolwentka krakowskiego Fototechnikum Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Krakowie. Miłośniczka fotografii krajobrazowej i przyrodniczej. Wieloletnia pracowniczka Muzeum Fotografii w Krakowie jako specjalistka w Pracowni Fotograficznej uczestniczyła w wielu projektach digitalizacyjnych. Przez trzy lata zaangażowana w projekt przebudowy i rozwoju MuFo. Fotoreporterka i dokumentalistka wydarzeń oraz wystaw artystycznych. Od 2022 r. koordynatorka Pracowni Fotograficznej.

Mateusz Woźniak – jest artystą wizualnym. Ukończył Wydział Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie w 2022 roku obronił dyplom pod kierunkiem prof. Andrzeja Bednarczyka. Pracuje z fotografią, tekstem i dźwiękiem, traktując je jako narzędzia rejestrowania i porządkowania rzeczywistości. Zamiast podążać za jednym stylem, interesuje go to, w jaki sposób różne formy mogą się ze sobą zderzać i wzajemnie uzupełniać. Jego prace poruszają się między dokumentem a intymnym zapisem, poszukując języka, który pozostawia miejsce dla tego, czego nie da się w pełni wyrazić. Fotografia staje się czasem punktem wyjścia, a innym razem śladem czegoś, czego nie można było wyrazić inaczej. Od 2022 r. specjalista ds. fotografii w Muzeum Fotografii w Krakowie.

- 12:15-12:45 – Mateusz Bolesta (Narodowe Archiwum Cyfrowe), ***Akcesoria do masowej digitalizacji negatywów i nie tylko, czyli kilka słów o mniej oczywistych sposobach maksymalizacji jakości obrazów cyfrowych***

Masowa digitalizacja materiałów transparentnych stanowi domenę i wyjątkowy atrybut działalności NAC w skali całego kraju. Idea masowej digitalizacji przyświecająca archiwum łączy nacisk na wysoką jakość wykonywanych kopii cyfrowych w świetle mierzalnych parametrów, istotną wartość estetyki tych obrazów, a także konieczność realizacji mierników ilościowych rzędu 180 000 kopii cyfrowych w cyklu rocznym. Te pozornie przeciwstawne światy godzą dostępne powszechnie, choć nie zawsze zauważane akcesoria, które znakomicie inkorporują elastyczne stanowiska fotograficzne do coraz wydajniejszego i mniej obciążającego systemu pracy. W niniejszej prezentacji przedstawione zostaną wybrane pomysły na maksymalizację oczekiwanych efektów digitalizacji przy jednoczesnej minimalizacji wysiłku i czasu pracy.

Mateusz Bolesta – od 2015 roku pracuje przy digitalizacji materiałów fotograficznych w Narodowym Archiwum Cyfrowym. W ramach działalności Narodowego Archiwum Cyfrowego jako Centrum Kompetencji ds. digitalizacji materiałów archiwalnych prowadzi szkolenia oraz webinary poświęcone digitalizacji fotografii, jak również służy wsparciem konsultacyjno-eksperckim w zakresie technik oraz wytycznych digitalizacji. Prywatnie pasjonat fotografii analogowej i kolekcjoner analogowych aparatów fotograficznych.

Przerwa z drobnym poczęstunkiem (12:45–13:45)

Drugi panel obrad – sala A

- 13:45-14:15 – Monika Sarwińska i Edyta Sęk-Koniarska (Szkoła Filmowa w Łodzi), ***Korekcja barwna jako element rekonstrukcji cyfrowej archiwalnych etiud Szkoły Filmowej w Łodzi. Dlaczego postępujemy inaczej z materiałem archiwalnym niż z plikami ze współczesnych kamer?***

Operator stając za kamerą ma szerokie możliwości techniczne aby wpływać na jakość filmowanego materiału, w tym także jego stronę barwną. Ma do dyspozycji wybór ilości klatek na sekundę, rozdzielczości, wewnętrzne ustawienia profilu kolorów, migawkę, przysłonę, balans bieli i wiele innych. Już na planie wiele decyzji dotyczących strony barwnej zostaje też świadomie odłożona na czas postprodukcji.

Archiwista natomiast staje przed zupełnie innym zadaniem – jego praca polega na pracy z materiałem gotowym, często bez świadomości założeń artystycznych operatora filmu, jego wizji koloru w danym obrazie. Korekcja i color grading w tym przypadku to próba pieczołowitego odtwarzania stylu danego operatora na podstawie materiałów porównawczych: innych etiud oraz profesjonalnej produkcji z danego okresu. Kolorysta archiwaliów pracuje niczym detektyw wysnuwający wnioski na podstawie przesłanek, nieustannie narzucający sobie samoograniczenia, aby jego wizja koloru nie przesłoniła pierwotnego kształtu utworu filmowego. Granica pomiędzy wiernością oryginalnemu zamysłowi a twórczą interpretacją bywa zatem przedmiotem gorących sporów.

mgr Edyta Sęk-Koniarska – kolorystka filmowa i kierowniczka postprodukcji. Absolwentka Wydziału Organizacji Sztuki Filmowej. Od wielu lat zajmuje się korekcją barwną oraz nadzorem nad procesem postprodukcji filmowej. Współpracowała przy licznych produkcjach filmowych i telewizyjnych, a jej praca obejmuje zarówno współczesne produkcje kinowe, jak i projekty wymagające szczególnej dbałości o zachowanie historycznego charakteru obrazu. Wcześniej była związana z firmami postprodukcyjnymi The Chimney Pot oraz Alvernia Studios. Obecnie związana jest ze Szkołą Filmową w Łodzi, gdzie pełni funkcję Kierowniczki Działu Postprodukcji oraz wyklada zagadnienia związane z korekcją barwną i postprodukcyjnym workflow.

mgr Monika Sarwińska – od 2010 r. kierowniczka Archiwum Szkolnego Łódzkiej Szkoły Filmowej. Absolwentka Filmoznawstwa i Wiedzy o Mediach Audiowizualnych oraz Filologii Polskiej na Uniwersytecie Łódzkim oraz Informatyki i Bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Warszawskim. Nadzorowała skan i rekonstrukcję cyfrową przeszło 1 000 szkolnych etiud studenckich. Specjalizuje się w tworzeniu internetowych baz danych. Redaktorka portali www.filmpolski.pl oraz www.etiudy.filmschool.lodz.pl

- 14:15-14:45 – Joanna Kaliszewska (Filmoteka Narodowa – Instytut Audiowizualny), **Projekt „Zanurzenie w Kulturze. Cyfrowy dostęp do zasobów audiowizualnych i multimedialnych FINA i CSW ZU”. Digitalizacja, zabezpieczanie i udostępnianie cyfrowego dziedzictwa filmowego FINA**

Kolekcje zdigitalizowanych i natywnych cyfrowo zbiorów archiwalnych Filmoteki Narodowej – Instytutu Audiowizualnego przyrastają w niezwykle szybkim tempie. Różnorodność źródeł dotyczących procesu twórczego pozwala na stworzenie kompleksowej narracji o dziele, na wielu poziomach odwzorowania działań artystycznych. Aby osiągnąć spójną i kompletną narrację przy udostępnianiu zasobów, ważna jest standaryzacja opisu na poziomie zabezpieczania cyfrowego zdigitalizowanych i fizycznych zbiorów, ale także zrozumienie wieloaspektowości przechowywanych kolekcji. Projekt „Zanurzenie w kulturze” zakłada przeprowadzenie odbiorcy po opowieści o procesie twórczym, z wykorzystaniem różnorodnych zbiorów filmowych i okołofilmowych, w tym w dużej mierze zbiorów fotosów i werków towarzyszących prezentowanym tytułom filmowym z kolekcji FINA. Prezentacja przybliży proces przygotowania, zabezpieczania i opracowania zbiorów fotosów cyfrowych, który uzupełnił funkcjonujące już standaryzowane rozwiązania dla przechowywania metadanych filmowych i audiowizualnych. Dzięki nowemu podejściu do zabezpieczania danych, późniejszy proces ich udostępniania pozwoli na stworzenie wielowątkowej narracji o dziele, artystach i procesie twórczym.

Joanna Kaliszewska – cyfrowa archiwistka i menadżerka kultury, specjalizująca się w zabezpieczaniu dziedzictwa filmowego i audiowizualnego. Odpowiadała za wdrażanie rozwiązań przechowywania cyfrowego oraz implementację norm i standardów zapisu metadanych dla filmowej i audiowizualnej kolekcji Filmoteki Narodowej i FINA. Posiada doświadczenie we wdrażaniu rozwiązań przechowywania danych w systemach DAM i MAM w sektorach publicznym i komercyjnym. W latach 2020-2021 kierowała zespołem Repozytorium Cyfrowego FINA, od 2025 roku pełni funkcję Kierownika Działu Zarządzania Zbiorami Cyfrowymi i Informacją o Zbiorach Filmoteki Narodowej – Instytutu Audiowizualnego.

- 14:45-15:15 – Jędrzej Sokołowski (niezależny ekspert), **Digitalizacja transparentnych materiałów fotograficznych jako praktyka interpretacyjna: między dokumentacją obiektu a estetyzacją obrazu**

Wystąpienie poświęcone jest digitalizacji transparentnych materiałów fotograficznych jako procesowi, który wykracza poza techniczną reprodukcję i staje się formą interpretacji obrazu. Punktem wyjścia będą doświadczenia zdobyte podczas wielu lat pracy z materiałami historycznymi oraz fotografiami współczesnych artystów, które pozwolą przyjrzeć się napięciu między dokumentacją materialnego obiektu a estetyzacją obrazu cyfrowego. Szczególna uwaga zostanie poświęcona spojrzeniu na kliszę fotograficzną nie tylko jako nośnik obrazu, lecz także jako obiekt materialny – posiadający własną ziarnistość, barwę oraz ślady użytkowania.

Jędrzej Sokołowski – fotograf oraz specjalista w zakresie digitalizacji materiałów fotograficznych i dzieł sztuki. Absolwent Instytutu Twórczej Fotografii w Opawie oraz Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, stypendysta Ministra Kultury i

Dziedzictwa Narodowego. Współzałożyciel firmy Skanery Niewiarygodne realizującej projekty digitalizacyjne dla najważniejszych instytucji i artystów w Polsce. W swojej praktyce łączy działalność artystyczną z fotografią dokumentacyjną.

Drugi panel obrad – sala B

- 13:45-15:15 – **panel dyskusyjny *Kwartalnik Fotografia. Cyfrowy obraz, papierowa pamięć – po co nam druk w epoce digitalizacji?*, prowadzenie: Marta Ziętkiewicz (Instytut Sztuki PAN), Marcin Matuszak (Kwartalnik Fotografia)**

Rozmowa poświęcona będzie historii i współczesności Kwartalnika Fotografia – jednego z ważniejszych czasopism poświęconych fotografii w Polsce. Punktem wyjścia będzie krótkie przypomnienie jego tradycji oraz roli, jaką pismo odgrywało w dokumentowaniu i interpretowaniu zjawisk w polskiej fotografii. W dalszej części porozmawiamy o nowym otwarciu pisma związanym z przygotowywanym na czerwiec odświeżonym numerem Kwartalnika. Będzie to okazja do refleksji nad tym, jakie miejsce może dziś zajmować drukowane czasopismo o fotografii w rzeczywistości zdominowanej przez cyfrowe obrazy, repozytoria i procesy digitalizacyjne. Tytułowe napięcie między „cyfrowym obrazem” a „papierową pamięcią” stanie się pretekstem do postawienia szerszych pytań o rolę druku jako medium refleksji, archiwizacji i krytycznego namysłu nad fotografią. Czy w epoce powszechnej dostępności obrazów publikacja drukowana może nadal pełnić funkcję miejsca pogłębionej interpretacji i budowania kontekstu dla fotografii? Wystąpienie będzie próbą odpowiedzi na to pytanie, a zarazem zaproszeniem do rozmowy o kondycji współczesnej fotografii oraz sposobach jej opisywania i upowszechniania.

Marcin Matuszak – projektant graficzny, fotograf, edytor, wydawca. Art Director w Kwartalniku Fotografia. Współzałożyciel nagradzanego studia projektowego Bękarty (min. Złoto European Design Awards, Studio Roku Polish Graphic Design, Najpiękniejsza książka roku PTWK). Wykładowca na Uniwersytecie SWPS (School of Form) w Warszawie. Od wielu lat stara się budować dobre relacje i popularyzować zagadnienia związane z projektowaniem graficznym. Organizuje wystawy i spotkania tematyczne, występuje na konferencjach branżowych. Jeden z mentorów programu mentorskiego i zarazem członek oraz działacz Stowarzyszenia Twórców Grafiki Użytkowej. Założyciel oficyny Mono Duo Tri, wydającej publikacje z obszaru kultury wizualnej. Trzymając się linii brzegowej, przeszedł z zachodu na wschód granicę Polski, z czego wydał w 2022 roku książkę fotograficzną pt. „550 km. Past Present Future“.

Przerwa kawowa (15:15-15:45)

Trzeci panel obrad – sala A

- 15:45-16:15 – dr hab. Ksenia Kakareko, prof. ucz. (Uniwersytet Warszawski), ***Czy kolor ma właściciela? Kto decyduje o barwach archiwów w erze digitalizacji i AI***

W wystąpieniu podejmę próbę odpowiedzi na pytanie, kto „decyduje o kolorze” archiwalnych fotografii i filmów w procesie digitalizacji oraz przy użyciu narzędzi AI. Teza brzmi: kolor po digitalizacji nie jest wyłącznie parametrem technicznym, lecz efektem decyzji interpretacyjnych, które niosą skutki prawne i etyczne. Na przykładach praktyk instytucji kultury pokażę granicę między reprodukcją, rekonstrukcją a transformacją twórczą oraz ich konsekwencje dla prawa autorskiego i ponownego użycia zbiorów. Szczególną uwagę poświęcę transparentności ingerencji (w tym AI), dokumentowaniu zmian oraz komunikowaniu statusu prawnego materiałów użytkownikom. Celem wystąpienia jest zaproponowanie praktycznych zasad „jawnego zarządzania kolorem”, które wspierają wiarygodność instytucji i bezpieczny reuse dziedzictwa wizualnego.

dr hab. Ksenia Kakareko, prof. ucz. – prawniczka i badaczka prawa mediów, pracuje w Katedrze Prawa Mediów na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w nauce o polityce. Jej zainteresowania badawcze obejmują wolność słowa, porównawcze prawo prasowe, prawną ochronę informacji oraz ochronę własności intelektualnej w państwach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem krajów Azji Centralnej.

- 16:15-16:45 – Karolina Wojciechowska (radczyni prawna, specjalistka IP), ***Prawne fundamenty digitalizacji: Jak bezpiecznie zarządzać procesem utrwalania zbiorów?***

Praktyczna i konkretna analiza największych ryzyk prawnych towarzyszących procesowi digitalizacji zasobów archiwalnych. Skupimy się na kluczowych dylematach prawa autorskiego związanych m.in. z zabezpieczeniem podstaw korzystania z archiwum czy ochrony wizerunku. Uczestnicy poznają sprawdzone mechanizmy zabezpieczające instytucję, w tym konkretne klauzule, które pozwalają na sprawne przetwarzanie archiwów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Karolina M. Wojciechowska – radczyni prawna specjalizująca się w prawie autorskim. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (2007), od 2014 roku wpisana na listę radców prawnych Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie. Od wielu lat prowadzi szkolenia oraz wykłady z zakresu prawa autorskiego, m.in. w Warszawskiej Szkole Fotografii i Grafiki Projektowej. W swojej praktyce zawodowej zajmuje się tworzeniem i negocjowaniem umów oraz sporządzaniem opinii prawnych w obszarze prawa autorskiego. Współpracuje zarówno z twórcami, jak i instytucjami kultury.